

ПРОБЛЕМАТИКА ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА

*Пелех Х. І.,
студентка I курсу
юридичного факультету НУ «ЛП»*

Сьогодні питання подвійного громадянства гостро стоїть перед українським законодавством та українським народом. Політичні реалії сьогодення вказують на актуальність аналізу проблем громадянства з точки зору теорії держави і права.

У кожній країні є три категорії населення: громадяни, іноземці та особи без громадянства. Вони детермінують особливих статус, тобто пласт прав та обов'язків. . Отже, громадянство – це стійкий правовий зв'язок людини зі своєю державою, що обумовлює взаємні права і обов'язки громадян і держави у вказаних у законі випадках.

Термін “подвійне громадянство” став звичним у зарубіжній та вітчизняній правовій літературі, де подвійне громадянство зазвичай ототожнюють з множинним громадянством. Подвійне громадянство (біпатризм) або множинне громадянство є таким правовим статусом особи, за якого вона одночасно володіє громадянством більше ніж однієї держави. Термін “подвійне громадянство” вживають законодавці різних держав, у тому числі і в

Україні. Існують випадки, коли особа має більше ніж два громадянства. Тоді подвійне громадянство є окремим випадком множинного громадянства. Термін “множинне громадянство” є ширшим за своїм значенням і відображає сучасні підходи до розгляду цього питання. Цей висновок підтверджує п. 8 ст. 2 Європейської конвенції про громадянство від 1997р., у якому поняття “множинне громадянство” визначено як наявність в однієї особи одночасно громадянства двох чи більше держав. Водночас у вітчизняній правовій літературі йдеться “...про більш логічне застосування щодо України терміна подвійне громадянство”. По-перше, у законодавстві України, як зазначає П. Ф. Чалий, ужито термін “подвійне громадянство”, що пов’язано з процесом розвитку інституту громадянства в країнах, які є колишніми республіками СРСР. По-друге, саме цей термін найчастіше використовують в українській юридичній літературі. На думку М. І. Суржинського, вживання терміна “подвійне громадянство” як узагальнюючого у вітчизняній юридичній науці може спричинити неусвідомлене звуження поля правового дослідження, а отже, однобічний і спрощений розгляд питань множинного громадянства. Тому, на мою думку, доцільніше використовувати термін “множинне громадянство” як узагальнюючий термін.

Не маючи можливості проаналізувати ситуацію в усіх країнах, котрі допускають подвійне громадянство, спробую розглянути лише деякі з них. Наприклад, іноземець, котрий став громадянином США за допомогою натуралізації, може зберегти своє колишнє громадянство за умови, якщо його рідна країна не вимагає, щоб він відмовився від нього. Якщо ж говорити про Європу, то в Європейському Союзі немає чіткого підходу до питання про подвійне громадянство. Одні країни відкидають його (Португалія, Румунія, Австрія, Данія), натомість інші дозволяють (Австралія, Канада, Ізраїль, Італія, Мальта, Мексика, Чорногорія, Сирія, Велика Британія, Сполучені Штати Америки). Арабські держави, наприклад, надають громадянство лише уродженцям цих країн і для іноземця майже неможливо стати в цих державах повноправним громадянином, особливо в Алжирі, Саудівській Аравії та Арабських Еміратах.

Для початку розглянемо плюси подвійного громадянства. Друге громадянство полегшує перетин кордону, отримання освіти та соціальної допомоги. Голосувати можна одразу у двох країнах. У нас близько 5 млн. заробітчан працюють за кордоном. Велика їх частина працюють нелегально, а так вони зможуть отримати друге громадянство і спокійно працювати за кордоном, отримуючи офіційну зарплату, і при цьому не боятимуться, що статус громадянина України у них на батьківщині можуть відібрати через наявність другого паспорта. Людина може без віз їздити в іншу країну, а якщо ця країна в ЄС, то вільно подорожувати Шенгенською зоною. Також зручно для ведення бізнесу за кордоном та соціального захисту.

Експерти та політики одноставно заявляють, що Україна не готова до легалізації подвійного громадянства, тому що, по-перше, це потребуватиме суттєвих законодавчих змін, по-друге, створить низку проблем для держави (із виконанням військових зобов'язань, сплатою податків тощо), по-третє, може створити загрозу цілісності території України. Оскільки подвійне громадянство можуть собі дозволити стабільні демократичні країни, до яких наша держава поки що не відноситься. Крім того, питання отримання паспорта іншої країни більш актуальне для того шару людей, які мають великі статки та прагнуть їх зберегти, уникнувши оподаткування.

Головним ризиком подвійного громадянства є те, що воно дозволить несумлінним громадянам втікати від каральних чи податкових органів, і слугуватиме засобом для ухилення від податків, відповідальності та переховування в іншій країні, прикрившись чужим громадянством.

Отже, із вищевказаних аргументів можна зробити цілком передбачуваний висновок Україна не готова до легалізації подвійного громадянства. Основна причина полягає в тому, що національна ідентичність українців тільки формується, і було б важко уникнути її розмивання, зважаючи на те, що Україна знаходиться між Росією та Європейським Союзом. Так, легалізація подвійного громадянства створила б величезну кількість юридичних проблем та підірвала б лояльність населення до власної держави як «єдиного джерела легітимності». Україна поки не

готова до подвійного громадянства, оскільки, на мою думку, воно “розвиває права громадянина”. Введення цієї процедури, вважають юристи, є непростим також з правової точки зору. Не слід також забувати, що подвійне громадянство збільшить потік мігрантів і послабить права українців. А ми поки не можемо економічно захистити себе і надати робочі місця всім українцям.

Науковий керівник: доц. Жаровська І.М.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про громадянство» від 16 червня 2005 року. //Голос України. – 2005. - 22 липня. – с.10-15.
2. Подвійне громадянство, як валіза з подвійним дном? // Юридичний вісник України. – 2004. – № 45. – С. 10. – 6–12 листоп.
3. Юридична енциклопедія : в 6 т. // . – К. : Укр. енцикл., 1998. – Т. 4 : Н–П. – 2002. – 720 с.
- 4.Бедрій Р. Б. Конституційно-правові основи громадянства України // Бедрій Р. Б. – Л. : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 164 с.
5. Чалий П. Елемент державності – інститут громадянства / П. Чалий // Політика і час. – 2001. – № 1. – С. 38–46.